

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Mgr. Markety Štefkovej, Ph.D.

Právny text v preklade.

Preklad právnych textov v kombinácii málo rozšírených jazykov

Bratislava: Iura Edition 2013, ISBN 978-80-8078-681-6, 223s.

Predkladaná monografia – habilitačná práca Markety Štefkovej predstavuje, tak ako to naznačuje názov, pohľad na preklad právnych textov v interkultúrnej komunikácii, ktorá sa realizuje prostredníctvom málo rozšírených jazykov.

Autorka sa venuje všetkým relevantným faktorom, ktoré súvisia s prekladom právnych textov a pokúša sa ponúknuť čitateľovi komplexný pohľad na danú tému. Predkladaná práca pozostáva z desiatich kapitol, úvodných a záverečných častí, ktoré sú obligatónnymi náležitosťami prác tohto druhu. Jednotlivé kapitoly sú venované osobitným tematickým okruhom a aspektom prekladu právnych textov, ktoré na seba logicky nadväzujú a v línii od všeobecného k špecifickému približujú výsledky autorkinho výskumu, podložené a doplnené teóriou, ilustrované príkladmi z vlastnej praxe.

Autorka vychádza z postavenia prekladu právnych textov na Slovensku, pričom poukazuje na špecifiká prekladu týchto textov v kombináciách málo rozšírených jazykov, čo konfrontuje so stavom skúmanej problematiky v európskom kontexte. Úvodné, všeobecne zamerané kapitoly dopĺňa najnovšími poznatkami z teórie prekladu – novými prístupmi k prekladu právnych textov a názormi Sarčevičovej a Nordovej.

Pri popisovaní a približovaní jednotlivých aspektov a problémov prekladu právnych textov sa autorka pohybuje na osi od teórie k praxi, pričom aplikuje aj výsledky vlastného výskumu a vlastné skúsenosti z prekladu predmetných textov a zároveň vlastné skúsenosti z prekladu právnych textov v kombinácii málo rozšírených jazykov – holandčiny a slovenčiny.

Marketa Štefková v kapitole *Východiskový právny text a kontext* správne vymedzuje potrebný priestor právnemu štýlu a právnemu textu, jeho vlastnostiam, fungovaniu v právnej komunikácii, ale aj tvorbe legislatívnych textov. V kontexte prekladu právnych textov podčiarkuje väzbu právneho jazyka na právny systém a klasifikuje problémy, ktoré sprevádzajú preklad právnych textov. Právna

terminológia, v práve spájaná s jednoznačnosťou a presnosťou, ale aj kritizovanou nezrozumiteľnosťou, v translatológii často spájaná s viacvýznamovosťou a nejednoznačnosťou a atribútom nepreložiteľnosti, vedie autorku k hľadaniu príčin týchto fenoménov, detailnejšiemu priblíženiu a defnovaniu právnych termínov a ustálených formulácií. Problematiku problémov pri preklade právnej terminológie ilustruje prípadovými štúdiami zameranými na špecifiká prekladu terminológie obchodných spoločností, terminológie trestného práva a verejnej správy. Ďalšie problémy pri preklade právnej terminológie rozvíja v samostatnej kapitole *Terminologická (ne)jednotnosť*, v ktorej poukazuje na dublety a pseudosynonymá v právnej terminológii, ako aj na variantnosť terminológie v kontexte nadnárodných spoločností. Zároveň však autorka podčiarkuje spôsob a cestu k správne mu prekladu. Je ním správne pochopenie právneho termínu na základe analýzy pojmového systému a porovnanie pojmových systémov, čo uľahčuje výber vhodného ekvivalentu v cieľovom jazyku.

Teoreticky zamerané kapitoly predkladanej monografie uzatvára kapitola venovaná osobnosti a kompetenciám prekladateľa právnych textov, ktorá predstavuje zároveň prechod k praxeológii prekladu právnych textov.

Autorka venuje potrebnú pozornosť jazykovým technológiám a odbornej komunikácii, terminologickým slovníkom a databázam, rozvoju trhu s odborným prekladom, manažmentu kvality a etickým aspektom prekladu právnych textov. Kriticky poukazuje aj na nedostatky v oblasti prekladu právnych textov, naznačuje možnosti ich riešenia a poukazuje na potrebu ďalšieho výskumu a formulovania teoretických postulátov pre preklad právnych textov.

Publikácia *Právny text v preklade. Preklad právnych textov v kombinácii málo rozšírených jazykov* spĺňa cieľ, ktorý autorka sledovala a formulovala: „sprostredkovať čitateľovi obraz o danej problematike z viacerých relevantných uhlov pohľadu a priniesť podnety na ďalšie skúmanie.“ Práca zároveň vypĺňa prázdne miesto v odbornej literatúre v danej oblasti a je prínosnou publikáciou interdisciplinárneho charakteru.

Je potrebné oceniť snahu o komplexný pohľad na preklad právnych textov v kombinácii málo rozšírených jazykov a tematizovanie aspektov prekladu právnych textov, ktoré sú v teoretických súvislostiach obvykle menej popisované, ale pre prax prekladateľa veľmi významné. Predkladaná habilitačná práca spĺňa nároky náročného čitateľa – prekladateľa právnych textov. Je odrazom mimoriadneho

teoretického rozhľadu autorky, výsledkov erudovaného výskumu, rozsiahlych praktických skúseností, prekladateľských kompetencií, poznania interkultúrnych súvislostí a vynikajúcej schopnosti spojiť teóriu a skúsenosť do návodu pre prekladateľa v praxi.

V rámci diskusie a vedeckej rozpravy by bolo zaujímavé rozvinúť definíciu málo rozšírených, či malých jazykov; tematiku komunikátov v právnom diskurze (písané prejavy verzus hovorené útvary) a vzťah medzi jazykovými prostriedkami právnych textov, konkrétne anonymnou prvou osobou plurálu a jednoznačnosťou a presnosťou ako vlastnosťou právnych textov a vypočúť si názor M. Štefkovej na spôsob zvyšovania kvality právnych textov na Slovensku.

Záver:

Habilitačná práca Markety Štefkovej *Právny text v preklade. Preklad právnych textov v kombinácii málo rozšírených jazykov* spĺňa požiadavky a kritériá kladené na práce tohto druhu. Protokol o kontrole originality potvrdil, že ide o vlastnú prácu autorky. Ide o teoretickú prácu, prinášajúcu výsledky výskumu, prezentujúcu kritické postoje autorky, ktorá naznačuje riešenia, ale aj úlohy a výzvy pre teóriu a prax prekladu právnych textov.

Habilitačnú prácu Markety Štefkovej odporúčam na obhajobu a po úspešnej obhajobe navrhujem Mgr. Markete Štefkovej, PhD. udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo.

Banská Bystrica 29.4.2014

doc. PhDr. Alena Ďuricová, PhD.